

Inhoudsopgave

Inleiding en Leeswijzer	3
1. Conclusies	4
2. Aanleiding	6
3. Utrechtse gebiedsgerichte aanpak.....	7
4. Rollen en taken in het landelijk gebied	8
5. Onze aanpak landelijk gebied	10
6. Ruimtelijke uitgangspunten	11
7. Uitgangspunten passend bij identiteit gemeente Woerden.....	12
8. Onze Woerdense Aanpak	13

Inleiding

We willen het landelijk gebied van Woerden en haar kernen aantrekkelijk en vitaal houden.
Hoe dragen we daaraan bij - terwijl we als gemeente niet zelf over alles gaan?
In deze notitie geven we de richting; met helderheid over onze uitgangspunten, rol en aanpak.

De aanleiding hiervoor is de urgentie en complexiteit in het landelijk gebied.
Agrarisch ondernemers en het landschap worden geraakt door verschillende opgaven. Dat kan negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid van het gebied. Ook was het onduidelijk welke overheid precies welke rol en taken heeft bij de aanpak van deze opgaven. Bovendien is de vraag of er genoeg (fysieke) ruimte is voor alle opgaven bij elkaar. Zo ontstond bij de gemeenteraad de behoefte aan een plattelandsagenda.

In deze notitie geven we antwoord op deze vragen:
Waar moeten we allemaal rekening mee houden?
Welke speelruimte hebben wij als gemeente ten opzichte van de andere overheden?
Wat willen we zelf bereiken en hoe pakken we dat aan?

Hierbij geven we inzicht in wat we concreet gaan doen. Dit is het begin van de uitvoeringsagenda: de Woerdense Aanpak. Dit zal op termijn uitgroeien tot een integraal ruimtelijk programma.

Leeswijzer

We beginnen in hoofdstuk 1 met een samenvatting van de belangrijkste conclusies van deze notitie.
Daarna leggen we uit hoe we tot die conclusies zijn gekomen aan de hand van deze vragen:
Wat is de aanleiding voor deze notitie? (hoofdstuk 2)
Wat is het gebiedsgerichte aanpak van de provincie Utrecht waarin gemeente Woerden deelneemt? (hoofdstuk 3)
Welke speelruimte hebben wij als gemeente ten opzichte van de andere overheden? Dat gaat vooral over de rollen en taken. (hoofdstuk 4)
Daarna beschrijven we onze aanpak voor het landelijk gebied in het algemeen (hoofdstuk 5). De belangrijkste ruimtelijke uitgangspunten daarbij in hoofdstuk 6. En de uitgangspunten passend bij de identiteit van Woerden beschrijven we in hoofdstuk 7.
Met de Woerdense Aanpak besluiten we in hoofdstuk 8; met de zaken die we concreet doen vanuit onze speelruimte en uitgangspunten.

1. Conclusies

Het Rijk en Europa bepalen de opgaven voor natuur, klimaat en milieu. Aan die opgaven werken wij nu al, samen met provincie, waterschap, organisaties en ondernemers in het gebied. Ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid en rol.

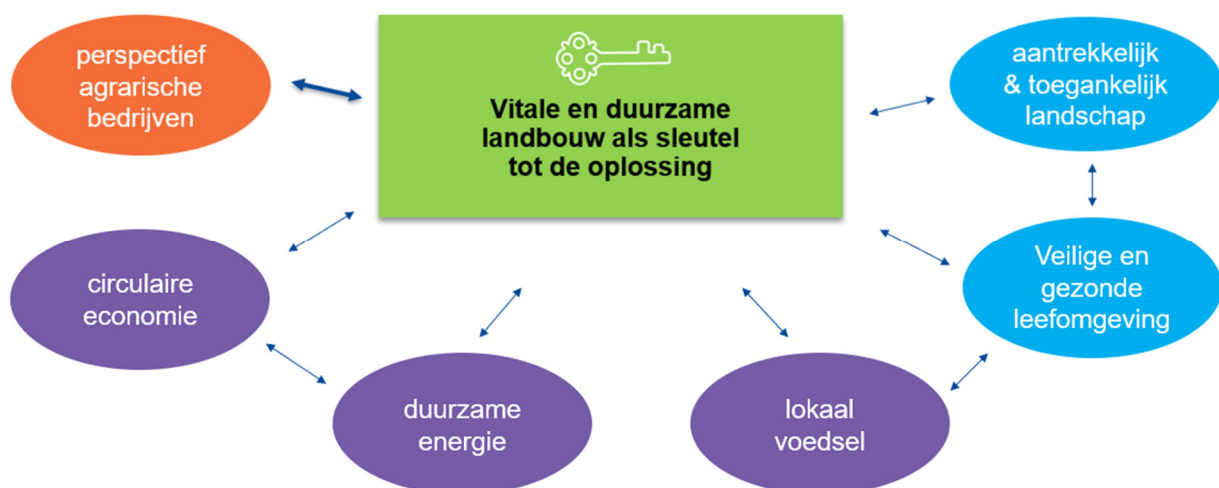
Maar voor andere opgaven is ook ruimte nodig, zoals energietransitie, wonen, groene uitloopgebieden en economie. Daarbij speelt de vraag: "Zijn onze ruimtelijke kaders nog passend voor slim en toekomstbestendig gebruik van de beperkte ruimte?" Misschien zijn er wel nieuwe kaders nodig zoals voor horeca in het buitengebied, wonen op water, mogelijkheden voor andere soorten landbouw.

Als gemeente zijn wij de eerste overheid voor inwoners en bedrijven. Daarom is het onze taak om regie te nemen in ons landelijk gebied en te sturen op de samenhang tussen alle opgaven.

Richtinggevend hiervoor zijn onze eigen waarden en identiteit, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie en in ander (gemeentelijk) beleid.

Ons hoofddoel: een duurzaam, vitaal en toegankelijk landschap

Duurzaam perspectief voor de agrarisch ondernemers is belangrijk omdat zij de beheerders zijn van het grootste deel van ons landschap. De bijzondere identiteit van onze gemeente, van verbinding tussen stad en platteland, biedt daarbij kansen: korte ketens, beleving van het landschap, innovatiekracht en onderlinge betrokkenheid.

Hier werken we aan in ons beleid, bij bestaande werkprocessen, in projecten en binnen verschillende samenwerkingsverbanden. Daarbij gebruiken we kaders zoals voor een veilige leefomgeving en de ontwerpprincipes uit de Omgevingsvisie voor het combineren van meerdere opgaven in de beperkte ruimte. Ons Groene Hart-landschap is van grote betekenis voor de identiteit en leefomgeving in de gemeente. Bij de realisatie van opgaven in het landelijk gebied gaan we voor een 'landschap-inclusieve' aanpak, met oog voor de kwaliteiten van ons landschap en onze ondernemers en inwoners.

Dit doen we nu al

Voor initiatiefnemers in het buitengebied zijn we beschikbaar om mee te denken over hun plannen.

We stemmen af over ruimtelijke ordening, beleid en uitvoering in het landelijk gebied; binnen de gemeente, met andere overheden en maatschappelijke organisaties. Zoals in de gebiedsprocessen van het Utrechtse Programma Landelijk Gebied (UPLG); Veenweiden de Meije & Utrechtse Waarden. We letten daarbij op zorgvuldige afstemming met gebiedspartijen en agrarische ondernemers.

Met de regio (U10, AGW) werken we aan kansen innovatieve projecten voor de langere termijn die bijdragen aan perspectief voor vitale en duurzame landbouw.

Dit doen we niet

We maken geen apart Woerdens plan voor het landelijk gebied voor de nationale doelen voor water, klimaat en natuur. Onder regie van de provincie Utrecht werken we daar namelijk al aan. Wij gaan niet de opgaven van

andere overheden trekken of verder aanvullen. Ook zijn we niet zelf initiatiefnemer van projecten in de agrarische of aanverwante sector. We denken natuurlijk wel mee met passende initiatieven en spannen we ons in om die te laten slagen.

Wat kunnen we nog meer doen?

Het aanpassen van ruimtelijk beleid bij de actuele opgaven en de beperkte ruimte. Dat doen we om te beginnen met de meest urgente kwesties zoals voor vrijkomende agrarische bebouwing.

De volgende stap is het maken van een breder afwegingskader. Daarmee kunnen we sturen op de samenhang van alle opgaven in het gebied en het borgen van een gezonde en veilige leefomgeving.

Dit laten we gelijk opgaan met de invoering van de nieuwe instrumenten onder de Omgevingswet, zoals het Omgevingsprogramma.

In hoofdstuk 8, Onze Woerdense Aanpak, geven we een toelichting van wat we allemaal precies doen; nu en voor de langere termijn.

2. Aanleiding

In 2022 werd duidelijk dat Nederland met urgentie aan de slag moet met een samenhangend herstel van natuurkwaliteit, waterkwaliteit en beperking van uitstoot van broeikasgassen. Deze opgaven waren al eerder door het Rijk vastgesteld in internationale wetten en afspraken. Omdat de gemeente Woerden een groot landelijk gebied heeft, zijn deze opgaven van grote invloed op de toekomst van de landbouwsector en op het landschap.

Wij waarderen ons unieke veenweidelandschap en onze boeren. Daarom is in het bestuursakkoord 2022-2026 aangegeven dat we gaan werken aan een plattelandsagenda. In de raadsinformatiebrief "Plattelandsagenda Woerden: voorstel aanpak" van december 2023 is voorgesteld om als eerste stap een uitgangspuntennotitie Landelijk gebied op te stellen.

Het vorige kabinet startte het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en gaf opdracht aan de provincies voor provinciale uitvoeringsprogramma's. Het huidige kabinet stopte met het NPLG en heeft hiervoor in de plaats de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur geïntroduceerd.

De opgaven voor het landelijk gebied zijn echter gebleven, want die waren al door het Rijk en de Europese Unie wettelijk bepaald. Zoals de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) voor instandhouding van de biodiversiteit. Daarom gaat de provincie Utrecht door met het programma dat zij in 2023 (concept) had opgesteld; het Utrechts Programma Landelijk gebied (UPLG). De doorlooptijd van dit programma wordt mogelijk korter dan de bedoeling was, omdat het Rijk minder geld geeft voor de uitvoering door het schrappen van het transitiefonds.

In het UPLG beschrijft de provincie hoe ze samen met haar partners werkt aan een vitaal landelijk gebied; met een gezond natuur, water- en bodemsysteem, klimaatbestendig landschap en economisch rendabele en duurzame landbouw. [Utrechts Programma Landelijk Gebied \(UPLG\) | provincie Utrecht](#)

Uit de 1e tranche van het transitiefonds heeft het Rijk 249,5 miljoen euro aan de provincie Utrecht toegezegd. Dit is bestemd voor concrete maatregelen; o.a. middelen voor boeren om te werken aan de opgaven. Voor maatregelen die kansrijk zijn om op korte termijn, in 2024-2027, uit te voeren. Denk aan: verminderen uitstoot van broeikasgassen uit de bodem met waterinfiltratiesystemen, aanleg van groenblauwe linten, groene scheggen en gezonde boerensloten en agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

3. Utrechtse gebiedsgerichte aanpak

We gaan hier kort in op de Utrechtse gebiedsgerichte aanpak. Dit programma van de provincie geeft richting aan de aanpak van de diverse opgaven in ons landelijk gebied.

De opgaven voor natuur, water en klimaat zijn op hoofdlijnen bepaald door de EU en het Rijk. Deze zijn nog steeds van kracht net als diverse uitvoeringsregelingen van het vorige kabinet. Provincie Utrecht heeft de opgaven vertaald naar maatregelen (UPLG en maatregelpakketten, vooral het "wat") en naar de beoogde samenwerking en aanpak in de deelgebieden (de gebiedsgerichte aanpak, vooral over het "hoe").

Het UPLG is een uitwerking van het NPLG, met (inter)nationale afspraken over doelen voor natuur, water en klimaat. De provincie heeft hier een 4e doel aan toegevoegd nl. Duurzaam perspectief voor de landbouw.

Woerden ligt in 2 deelgebieden van de Utrechtse gebiedsgerichte aanpak: Veenweiden de Meije (het grondgebied van Woerden boven A12) en Utrechtse Waarden (polders Bijleveld en Reijerscop ten zuiden van de A12). In deze aanpak trekt de provincie intensief op met de agrarische sector, natuurorganisaties, waterschap en gemeente(n). Wij dragen ambtelijk en bestuurlijk intensief bij aan de gebiedsagenda's en -processen.

De beginfase heeft bij de deelgebieden vooral in teken gestaan van het opstarten en inrichten van de gebiedsprocessen. Er zijn gebiedsagenda's opgesteld met een analyse van het bodem- en watersysteem, helder krijgen van de opgaven voor de deelgebieden en de randvoorwaarden waaronder gewerkt kan worden aan de opgaven. Toekomstperspectief voor de landbouw is een belangrijk uitgangspunt hierbij. Ook is veel inzet gedaan voor het opbouwen van een goede gebiedssamenwerking en een zorgvuldig proces.

Vanaf 2025 ligt de nadruk op de te starten polderprocessen en de realisatie van acties uit de maatregelpakketten. Bij de uitwerking naar de polderprocessen hebben we ervoor gezorgd dat het gebied voorrang krijgt waar de meeste druk ligt op de agrarisch ondernemers, namelijk Zegveld en De Meije. Begin 2025 wordt hiermee gestart.

Speerpunten van de provincie in ons gebied

- **Natuur;** o.a. Natura 2000 - Nieuwkoopse Plassen en de Haeck (incl. Woerdens deel, Meije Schraallanden) (Nieuwkoop), Realisatie Natuur Netwerk Nederland (NNN), Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR), Groenblauwe dooradering (GBDA), Agrarische weidevogelbeheer en stikstofreductie
- **Water;** waterkwaliteit (Kader Richtlijn Water (KRW), waterkwantiteit en zoetwaterbeschikbaarheid.
- **Klimaat;** methaan uitstoot veehouderij en natte natuur, CO2 uit de bodem, agroforestry, tegengaan bodemdaling
- **Landbouw;** een duurzame landbouwsector met toekomstperspectief.

Belangrijk is te weten dat de wateropgaven groter worden in Nederland - en in ons gebied. Zoals voor waterveiligheid en waterbeschikbaarheid. Zorgen voor opvang van teveel water of juist de wateropslag voor droge periodes. Deze wateropgaven zijn op dit moment nog niet helder, maar duidelijk is wel al dat deze een grote impact zullen hebben op het landelijk gebied van Woerden. In een latere fase van het gebiedsproces, naar verwachting vanaf 2026, zullen deze opgaven dan ook een rol gaan spelen.

4. Rollen en taken in het landelijk gebied

Wij zijn één van de 5 betrokken overheden bij het landelijk gebied, naast *Europa, Rijk, provincie en waterschap*. Het is goed om te weten wie hierbij welke rol en taken heeft, zodat wij als gemeente optimaal van meerwaarde kunnen zijn voor ons gebied:

Europa stelt de doelen op gebied van natuur, water en klimaat vast.

Het Rijk vertaalt deze Europese doelen in landelijke doelen en naar een aanpak op hoofdlijnen.

De provincie is de gebiedsautoriteit voor de realisatie van de opgaven in het landelijk gebied. Tevens bepaalt zij de regionale verdeling van de opgaven voor energie, wonen, werken en verkeer. De provincie stelt verder de belangrijkste ruimtelijke kaders op voor de landschappelijke structuren, zoals landbouw, bedrijventerreinen, recreatie.

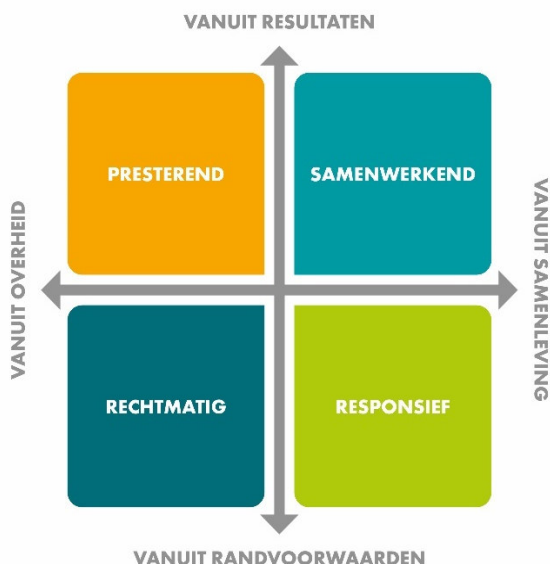
Het waterschap tenslotte, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden (HDSR), heeft eigen verantwoordelijkheden op het gebied van bodem en waterveiligheid, - kwaliteit en -beschikbaarheid.

Welke rollen en taken hebben wij als gemeentelijke overheid?

De gemeente is het eerste aanspreekpunt voor inwoners en bedrijven bij ruimtelijke ordening en bij ontwikkelingen met sociaal-economische impact. Onze rol daarbij verschilt per onderwerp en situatie.

Onderstaand schema kan dit verduidelijken, het NSOB-model.

De liggende as loopt van sturend als overheid enerzijds en meewerkend bij initiatieven vanuit de samenleving anderzijds. De staande as loopt van werken vanuit randvoorwaarden naar vanuit aan de gewenste resultaten. Zo ontstaan vier 'velden', die helpen bij het begrijpen van hoe wij als gemeente werken in het landelijk gebied.

1) Rechtmatige taken

Uitvoering van de eigen taken op gebied van vooral ruimtelijke ordening, wonen, veiligheid, toezicht en handhaving. Ook het opstellen van omgevingsprogramma's en omgevingsplannen als uitwerking van de omgevingsvisie Woerden horen hierbij.

2) Presteren

Projecten uitvoeren voor ontwikkeling voor zaken zoals (bovengrondse en ondergrondse) infrastructuur, bedrijvigheid, wonen en recreatie.

3) Samenwerken

Wij zijn deelnemer in de gebiedsprocessen en regionaal in overleggen als U10, NOVEX Groene Hart, platform Kleine landschapselementen. Daarbij leggen we verbindingen met de Woerdense agrariërs en bewoners.

4) Responsieve, participerende rol

We versterken de relatie stad - platteland door bijdragen aan initiatieven als streekmarkt en campagnes als Boerenland-leven. Waar mogelijk geven we ruimte aan initiatieven van partijen in het gebied passend binnen de visie van de gemeente voor een duurzaam en vitaal landelijk gebied (ontwikkelingsgericht, innovatie).

In de gebiedsprocessen van het UPLG maken we met alle betrokken gebiedspartijen afgewogen keuzes. Samen, maar ieder vanuit de eigen rol en mogelijkheden. De provincie en het waterschap hebben hierbij, meer dan de gemeente, een rechtmatige en presterende rol.

Wij hebben ook andere rollen dan de rechtmatige. Zo werken we samen met andere spelers en zetten ons in voor een slimme invulling van omgevingsinstrumenten. Met goed grondbeleid en landschappelijke kaders die perspectief bieden voor ondernemen in het veranderende landschap. We zijn samenwerkend en agenderend voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor onze inwoners, vanuit onze eigen visie op de toekomst van onze gemeente. Daarbij hebben we uitgangspunten op ruimtelijk gebied en vanuit ander beleid.

5. Onze aanpak landelijk gebied

In 2023 hebben we een eerste visie op de onze aanpak van de opgaven in het landelijk gebied opgesteld. Deze hebben we verder aangescherpt, in lijn met de Woerdense Omgevingsvisie. **Dit kenmerkt onze aanpak van de opgaven om te komen tot een duurzaam, vitaal en toegankelijk landschap:**

Betrokkenheid

In Woerden vinden we het belangrijk om alle betrokkenen (inwoners en agrarisch ondernemers) goed bij de veranderingen en mogelijke oplossingen in het landelijk gebied te betrekken.

Rol en positie gemeente

Als gemeente zijn we één schakel in het geheel. Waar mogelijk trekken we samen op met andere partijen. We richten ons op onze toegevoegde waarde en nemen daarbij onze positie in, als eerste overheid voor inwoners.

Alle belangen integraal afwegen

We blijven opkomen voor onze inwoners en wegen hun belangen af. Of dat nu boeren zijn, huizenzoekers, recreanten of mensen die zich zorgen maken over de staat van de natuur.

Zorgvuldig proces

Zodat het proces om tot verandering te komen zorgvuldig verloopt.

Einddoel: Een duurzaam, vitaal en toegankelijk landschap

Uiteindelijk streven we naar een duurzaam vitaal landelijk gebied). Waarin de natuur in goede conditie is en plaats is voor een toekomstbestendige agrarische sector.*

*(*toegankelijkheid en klimaatbestendigheid van het landschap zijn hier onderdeel van)*

Vitale en duurzame landbouw als sleutel tot de oplossing

Woerden is trots op haar 'groene kwaliteiten' en functie als poort naar het Groene Hart, als tegenwicht voor de verstedelijking in de metropoolregio Utrecht. Onze landschappen, het dynamische landschap van de oeverwallen en het trage landschap van het veenweidegebied van het Groene Hart, willen we duurzaam, vitaal en toegankelijk houden voor onze inwoners. We zien een vitale en duurzame landbouw als een sleutel tot de oplossing, die kan bijdragen aan de opgaven voor het landelijk gebied.

Hiervoor is het noodzakelijk dat er toekomstperspectief voor de (jonge) agrarisch ondernemers is, want zij beheren ons landschap. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij alles wat we doen voor en in het landelijk gebied: onze dienstverlening, uitvoering, in verschillende samenwerkingsverbanden en bij het maken van nieuw beleid.

Bij deze aanpak gaan we uit van uitgangspunten die typerend zijn voor de eigenheid van Woerden en de kernen en van ons beleid voor de ruimtelijke ordening zoals de Omgevingsvisie. Die lichten we hieronder toe.

6. Ruimtelijke uitgangspunten

De Omgevingsvisie Woerden is het strategische kader voor de ontwikkeling van onze leefomgeving, in februari 2022 vastgesteld. De kerndoelstelling voor landbouw, natuur en recreatie is om het buitengebied van Woerden (Groene Hart Landschap) op een duurzame manier te onderhouden en benutten. Dat doen we door het beschermen en benutten van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. We vergroten de recreatieve waarde en toegankelijkheid van het landschap en het buitengebied. We faciliteren van economisch vitale en duurzame landbouwsector als groot beheerder van ons veenweidelandschap. En we versterken de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het landelijk gebied. (voorkomen van verdere bodemdaling is daarbij een belangrijk aandachtspunt)

De Omgevingsvisie is te vinden op: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0632.SV00001-0001/d_NL.IMRO.0632.SV00001-0001.pdf

Er staan ook vier ruimtelijke ontwerpprincipes in de Omgevingsvisie, die wij hebben vertaald naar wat we kunnen doen voor het landelijk gebied:

Meervoudig ruimtegebruik

Het combineren van meerdere functies in de boven- en ondergronds. Als (landbouw)grond wordt ontwikkeld voor iets anders, zoals bijvoorbeeld energietransitie, zorg er dan voor dat het minimaal voor één andere opgave ook een functie heeft. Zoals water of biodiversiteit. En dat de (agrarische) ondernemers geen onnodige belemmeringen ondervinden bij de verbreding of omschakeling van activiteiten.

Flexibiliteit

Rivierdelta's zoals Nederland hebben van nature een hoge dynamiek. In het Groene Hart hebben we het water getemd, maar het landschap bleef veranderen. Het landschap ontwikkelde zich door de eeuwen heen in samenspel met de inwoners. Om te zorgen dat de mensen die hier wonen hun relatie behouden met het landschap zullen we moeten meebewegen. De ruimtelijke ordening kan worden aangepast aan het veranderende perspectief voor het landgebruik, met ruimte voor biodiversiteit en water. Denk bijvoorbeeld aan natte teelten, voedselbos op rabatten, vollegronds groenteteelt, fijnmazige ontsluiting van het landschap voor onze inwoners.

Gebiedsgericht en met menselijke maat

Hoe we een gebied inrichten, moet passen bij de identiteit, de kenmerken en de kwaliteiten van dat gebied. Ook moet het aansluiten bij de plaatselijke gebiedskenmerken en behoeftes en leefwereld van de inwoners en ondernemers. Dit draagt bij aan de vitaliteit van het gebied.

Gezonde leefomgeving

Dit is belangrijk voor alle inwoners van ons gebied, zowel in Woerden als in haar kernen. Goede toegankelijkheid van water en groen, grote biodiversiteit in het landelijk en meer lokaal voedsel dragen daaraan bij.

Integraal & programmatisch werken volgens Omgevingswet

De situatie en ontwikkelingen in het landelijk gebied vragen om een integrale aanpak, want ze hebben ook sociale en economische effecten. Daarom is het belangrijk om rekening te houden met het beleid voor brede welvaart, positieve gezondheid, recreatie, leefbaarheid en veiligheid. Daar komt bij dat er ook kansen liggen voor die zaken, net als voor ecologie en circulariteit. Door integraal te werken houden we ook beter rekening met andere projecten en opgaven in het landelijk gebied, die invloed hebben op de beschikbare ruimte voor landbouw, natuur en water.

Voorbeelden daarvan zijn:

- Energietransitie: Boerenerfmolens, Proefproject Veenboeren in Beweging, Toetsingskader zonnevelden
- Poort van Woerden met de groenblauwe as van Landgoed Bredius tot Landgoed Linschoten
- Gebiedsontwikkeling glastuinbouwgebied Harmelerwaard
- Mobiliteit: Verkenning Oostelijke Randweg en verbetering fietsinfrastructuur
- Economie: Schuifruimtelocaties Putkop en Van Zwietenweg
- Wonen: Woonvisie woonopgave Woerden en kernen

Integraal werken aan meerdere opgaven in een gebied kan in een omgevingsprogramma. Beleid wordt daarmee concreet; met een afwegingskader en uitvoeringsplan. Omgevingsprogramma's zijn zelfbindend en hebben gevolgen voor de planregels en participatie. We hebben onder de Omgevingswet tot 2032 om dit instrument in te voeren. Wij beginnen alvast met onderdelen; onze aanpak landelijk gebied vormt enkele bouwstenen voor het latere omgevingsprogramma.

7. Uitgangspunten passend bij identiteit gemeente Woerden

In Woerden zijn stad en land verbonden; landbouw, natuur en recreatie hangen nauw samen. We willen deze samenhang versterken omdat dat bijdraagt aan het toekomstperspectief van onze agrarisch ondernemers. Ook geven we hiermee invulling aan de identiteit van onze gemeente en het is belangrijk voor brede welvaart. Daarom gaan we deze zaken bevorderen:

Korte ketens

De verbinding tussen bedrijven en bewoners wordt versterkt door economische en maatschappelijke activiteiten zoals: Lokaal voedsel (bijvoorbeeld Streekmarkt en de Oogstwinkel in Woerden, de Boerinn in Kamerik, de boerenlandwinkels in Harmelen), circulariteit van biobased grondstoffen en lokale verwerking van producten uit de landbouw.

Beleving landschap

Het landschap is van grote betekenis voor de identiteit en vitaliteit van de gemeente. Functies voor de beleving van dit landschap kunnen ook bijdragen aan het perspectief van de agrarisch ondernemers. Koppel bijvoorbeeld horeca en recreatie aan betere toegankelijkheid en beleefbaarheid van het landelijk gebied. Zoals door meer ommetjes te creëren voor onze bewoners. Het Groene Hart landschap is gevormd door de dynamiek van ontginning, water, bodem, natuur en menselijk gebruik en zo zal het zich verder blijven ontwikkelen. De waterstructuren en cultuurhistorische elementen (o.a. Oude Hollandse Waterlinie, Limes, oude dijken en gemalen) zijn belangrijk voor de beleving en ontsluiting van het landschap. Ook de kernrandzones hebben een functie voor de verbinding van stad en ommeland. Hier sluiten de stedelijke groenblauwe assen aan op het buitengebied. En hier hebben de inwoners direct toegang tot het landschap en de agrarisch ondernemers die hier werken.

Innovatiekracht

Innovaties kunnen helpen bij de transitie in het landelijk gebied, als ze bijdragen aan opgaven zoals stikstof, CO₂, bodemdaling, waterkwaliteit, waterberging en biodiversiteit. Daarvoor hebben de ondernemers wel perspectief nodig voor de lange termijn. Wij dragen daaraan bij door ons bij de provincie hard te maken voor ruimtelijke ordeningskaders die dat perspectief ondersteunen. Nieuwe initiatieven vanuit bewoners en agrarische bedrijven samen kunnen daar ook bij horen. Denk aan duurzame energie, agroforestry, korte keten landbouw, bijzondere woonvormen en natte teelten. Verder kunnen vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en gronden ook een aangepaste bestemming krijgen.

Onderlinge betrokkenheid

Bewoners en agrarische ondernemers voelen zich met elkaar verbonden. In coöperaties kunnen zij ook samen opgaven oppakken zoals voor lokale afzet van voedsel, natuurbeheer en duurzame energie. Als gemeente hebben we hierbij een verbindende rol, zowel intern door verschillende beleidsterreinen te verbinden als extern door partijen met elkaar in contact te brengen.

8. Onze Woerdense Aanpak

Het einddoel waar we op sturen is een **duurzaam, vitaal en toegankelijk landelijk gebied**.

Dit geeft richting aan wat we als gemeente zelf doen en aan onze inzet bij de samenwerking met andere overheden en gebiedspartijen.

We werken hieraan op verschillende tijdslijnen; van regulier werk en tijdelijke activiteiten tot ontwikkeling en doelen voor de lange termijn. Deze activiteiten worden getrokken door onszelf als gemeente, in samenwerkingsverband of door de provincie. Onze algemene insteek is het bijdragen bij aan de juiste voorwaarden voor de duurzame toekomst van ons buitengebied voor onze inwoners en agrariërs. Dit is het overzicht van wat we doen:

Accountmanagement

- We hebben geregeld overleg met agrariërs en andere stakeholders in het landelijk gebied, zo overleggen we geregeld met een afvaardiging van boeren in ons Boerenoverleg.
- We denken mee met ondernemers in het buitengebied die hun bedrijf willen transformeren en bij initiatieven van coöperaties of maatschappelijke organisaties. De nadruk ligt op functies die passen in de gemeentelijke omgevingsvisie, zoals natuur, recreatie, gezonde leefomgeving, cultureel erfgoed, lokaal voedsel, circulariteit en duurzame energie. We zetten daarvoor ook ons netwerk in zoals de plattelandscoaches en het programmeam Utrechtse Waarden.

Gemeentelijke integrale beleidsontwikkeling, -afstemming en –communicatie Landelijk gebied

- We maken een handreiking voor erftransformatie en (vrijkomende) agrarische bebouwing vanuit ons bestaande omgevingsbeleid, zodat sneller duidelijk is voor aanvragers wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn.
- We werken aan een startnotitie “Ruimtelijke bestemming voor een toekomstbestendig landelijk gebied” met aandacht voor vrijkomende agrarische bebouwing, een brede plattelandsbestemming en de wenselijkheid van functies in het buitengebied.
- We bereiden ons voor op actualisaties van de gemeentelijke (en provinciale) omgevingsvisie en op te stellen omgevingsprogramma's en -plannen, waarbij een goede integrale afweging en programmatische aanpak beter geborgd wordt. Belangrijk uitgangspunt is het bijdragen aan een duurzaam perspectief voor ons landschap en de belangrijkste beheerders daarvan, onze boeren.
- Begeleiden van zorgvuldige en integrale besluitvorming over projecten en beleid in het landelijk gebied - anders dan landbouw: natuurplannen, landschap, recreatie/Groen groeit mee, wonen, werken, verkeer en energie.
- We dragen bij aan de gemeentelijke plannen voor de kernrandzones, zoals meer fijnmazige ontsluiting van het buitengebied voor bewoners en bezoekers. Daarmee geven we uitvoering aan onze inhoudelijke en ruimtelijke en inhoudelijke uitgangspunten en dragen bij aan perspectief voor de ondernemers.

Regionale afstemming en Gebiedsgerichte aanpak

- In gebiedsprocessen Veenweiden de Meije, Utrechtse Waarden en Gebiedsgerichte Aanpak Nieuwkoop werken we -onder coördinatie van de Provincie- aan de opgaven in het landelijk gebied. Samen met gebiedspartijen zoals boeren en terreinbeherende organisaties. Voor de gebiedsagenda's zijn gebiedsanalyses gemaakt, inclusief globale opgaven per deelgebied. In beide gebieden is gestart met de realisatie van de maatregelenpakketten. Daarbij starten ook polderprocessen, waar de gemeente bij betrokken is. De Regionale Stuurgroep Utrecht-West, waar Woerden ook aan deelneemt, monitort de voortgang van het Utrechts Programma Landelijk gebied.
- Voor het bevorderen van een vitaal, toegankelijk en duurzaam landelijk gebied op de langere termijn zijn we actief in regionale verbanden. In afstemming met andere overheden scheppen we de beleidsmatige en financiële voorwaarden. We zijn actief in U10 /IRP, NOVEX/ Bestuurlijk Platform Groene Hart, Alphen Gouda Woerden/ Groene hart werkt. Ook leveren we input voor de omgevingsvisie van de Provincie. Speerpunten: actief grondbeleid voor bedrijfsverplaatsing van boeren die door willen gaan om hen toekomstperspectief te bieden, nieuwe vormen van landbouw, biobased teelten en bouwmaterialen, circulariteit en lokaal voedsel. Een aandachtspunt is meervoudig ruimtegebruik, want toekomstige financiering in een volgende regionale investeringsagenda zal afhangen van hoe integraal een plan is.

Duurzaam inkoop- en aanbestedingsbeleid

- Bekijken of we in onze eigen gemeentelijke bedrijfsvoering kunnen bijdragen aan de opgaven voor het landelijk gebied zoals duurzaam en streekgebonden inkopen, want als gemeente kunnen we het goede voorbeeld geven door meer lokale producten te gebruiken zoals meer lokaal voedsel in het

bedrijfsrestaurant en biobased bouwmaterialen bij beheer. Bekijken of onze eigen gemeentelijke gronden kunnen bijdragen aan de verduurzamingsopgave van het landelijk gebied.

Hierboven schetsten we de Woerdense Aanpak, die op termijn zal uitgroeien tot een omgevingsprogramma. Met deze aanpak dragen we bij aan een positieve impact op onze bewoners, bezoekers en de ondernemers die ons landschap beheren.